

Keep the faith!

Skinheads και northern soul: μαύρη μουσική, λευκή εργατική τάξη και οι περιπλοκές του ρατσισμού στη Βρετανία των 70s.

(Το κείμενο αποτελεί συραμμένη μετάφραση του άρθρου: "Voices of hate, sounds of hybridity: black music and the complexities of racism", που δημοσιεύτηκε στην επιθεώρηση Black music research journal, το φθινόπωρο του 2000. Αποτελεί μια σημαντική -κατά την γνώμη μας- μελέτη περιπτώσεως για την πολιτιστική επικράτηση της μαύρης κουλτούρας στη Βρετανία των 70s αλλά και την προσπάθεια απονεύρωσης ή και διαστρέβλωσής της απ' το λευκό κόσμο. Το πρώτο μέρος που είναι αφιερωμένο στους σκινάδες μπορείτε να το βρείτε στο τεύχος #20 ή στο antifascista.net)

Μέρος II.

Πάνω στη πίστα: Soul μουσική, Club κουλτούρα και "Βορινότητα"

Στις αρχές των 70s η εναλλακτική σκηνή που σχηματίστηκε σε βιομηχανικές πόλεις όπως το Stoke-on-Trent (στο βορινότερο κομμάτι των Αγγλικών Midlands) και το Wigan (πόλη στα δυτικά του Manchester) ή στις μεγάλες πόλεις (Λονδίνο, Μπίρμινχαμ, Μάντσεστερ) είχε αρχικά εγκαθιδρυθεί εντός των μαύρων κοινοτήτων, έχοντας σαν αιχμή την μαύρη μουσική από την Αμερική και την Καραϊβική. Ωστόσο, οι soul σκηνές τις οποίες θέλουμε να εξετάσουμε ήταν κατά βάση οργανωμένες και στελεχωμένες από οπαδούς της white soul.

Μέχρι εκείνη την εποχή, μαγαζιά όπως το Twisted Wheel στο Μάντσεστερ, το Va Va' s στο Bolton και το Torch στο Stoke είχαν καθιερώσει τα soul clubs και συναυλιάδικα. Ο συγγραφέας του Blues and Soul, Dave Godin, επινόησε τον όρο northern soul (βορινή soul) στην προσπάθειά του να συλλάβει το περιεχόμενο της διακριτής αυτής soul κουλτούρας της βόρειας Αγγλίας και των Midlands. Η σκηνή ήταν χτισμένη πάνω σε ένα ανεξάντλητο απόθεμα μαύρης μουσικής και άγνωστων soul δίσκων, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν ηχογραφημένοι στο Ντιτρόιτ και στο Σικάγο και σε εταιρείες όπως οι Okeh, Ric Tic, Sansu, La Beat, Revilot και Backbeat.

Πολλοί από τους κορυφαίους djs χτίσανε τη φήμη τους πάνω σε δίσκους που ανακάλυπταν στα δισκάδικα των αμερικάνικων γκέτο και σκοτισμένες αποθήκες. Οι ταυτότητες πολλών από τους εν λόγω δίσκους (αρκετοί απ' τους οποίους ήταν απλά demo) κρατιόταν μουσική από τους djs, που είχαν φτάσει στο σημείο να καλύπτουν ακόμα και την ετικέτα ή να δίνουν στο τραγούδι ψεύτικο όνομα και καλλιτέχνη προκειμένου να αποπροσανατολίσουν τους αντίπαλους djs. (Αποτελεί ειρωνία το γεγονός πως σήμερα υπάρχουν στην Αγγλία περισσότεροι τέτοιοι δίσκοι απ' ό,τι στις ΗΠΑ - και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που ακόμα και οι αμερικανοί διανομείς δίσκων χρησιμοποιούν πλέον τον όρο northern soul για να περιγράψουν αυτό το είδος μαύρης μουσικής).

Το πιο γνωστό σημείο συνάντησης ήταν το Wigan Casino στο οποίο έπαιζαν οι djs Russ Winstanley, Richard Searling και John Vincent.

Άνοιξε τις πόρτες του το 1973 και στέγαζε σταθερά ολονύχτια αφιερώματα σπάνιας soul για 1500 άτομα. Τα μέλη της σκηνής αποτελούνταν από στυλάτους, "μαγκιώρακους" νέους και γενικότερα νεολαία της λευκής εργατικής τάξης. Το ντύσιμο συμπεριλάμβανε στοιχεία του σκινάδικου στυλ, που για τους άντρες ήταν παντελόνια τύπου soul bag μάρκας Spencer, μπλουζάκια Ben Sherman, πουκάμισα του μπόουλινγκ, κόκκινες ή ανοιχτοπράσινες κάλτσες και ελαφρά παπούτσια όπως μοκασίνα και για τις γυναίκες μακριές φουσκωτές φούστες, απομιμήσεις των σχεδίων της Mary Quant' και σανδάλια. Τα χαλαρά ρούχα ήταν ιδανικά για τις ακροβατικές μορφές χορού που επινοήθηκαν από τη σκηνή αυτή ενώ οι φαν έστρωναν την πίστα με ταλκ για να μειώσουν την τριβή στα παπούτσια τους που είχαν, συνήθως, δερμάτινη σόλα. Οι "niters" ήταν γενικά ειρηνικοί τύποι και αποτελούσαν μια εναλλακτική στο αστραφετιά κιτς mainstream της pop κουλτούρας των 70s. "Ήταν ένα μεγάλο "σύρε-και-γαμήσου" στις δι-σκογραφικές και στις εταιρείες ρούχων και σε όλους αυτούς που προσπαθούσαν απλά να σου πουλήσουν κάτι και να σου πουν πως πρέπει να είσαι".

σχολιάζει ο θαμώνας του Wigan Casino, Keb Darge.

"Όλοι ήταν τόσο ευχαριστημένοι που είχαν κάτι δικό τους, κάτι που είχε δημιουργηθεί από τους ίδιους".

Ο Keb ήρθε για πρώτη φορά σε επαφή με τη soul, σε μια disco που βρισκόταν στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Elgin της Σκωτίας και δεν άργησε να ενταχθεί στις γραμμές των χιλιάδων Σκοτσέζων οπαδών της soul -ή "Troops" (Πεζικάριων) όπως τους έλεγαν- οι οποίοι επισκέπτονταν τακτικά τα Αγγλικά northern soul clubs. Το πρώτο του ταξίδι στην Αγγλία ήταν, μάλιστα, ακριβώς για να επισκεφτεί το Casino:

"Ήραμε το τοπικό λεωφορείο κι εκεί συναντήσαμε κάτι παιδιά απ' το Dundee (πόλη στην ανατολική ακτή της Σκωτίας) που είχαν μετακομίσει στο Bolton για να μπορούν να πηγαίνουν στα πάρτυ που κρατούσαν όλο το βράδυ (all-nighters). Θα σου περιγράψω ένα περιστατικό που μπορεί να σου δώσει μια ιδέα για το τι ήταν αυτοί οι τύποι... Ήταν που λες, κανα -δύο νεαρά northern boys που κάθονταν στο μπροστινό μέρος του λεωφο-

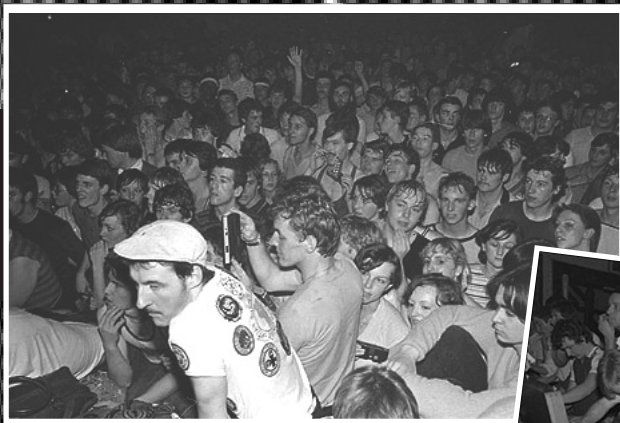
ρείου και τρεις ή τέσσερις ντόπιοι αλήτες είχαν πάει και τους ενοχλούσαν. Πάει, λοιπόν, ένα από τα παιδιά απ' το Dundee πίσω στη γαλαρία, χέζει σε μια χαρτοσακούλα, ξαναπηγαίνει μπροστά, τη σκάει στη μούρη του ενός αλήτη και του λέει με τη βαριά προφορά που έχουν στο Dundee "Πάρτα ρε γαμημένε!" (You yer fucker!). Και τότε σκέφτηκα, "Ε, για δεξ, αυτή είναι μια τέρραστια, υπέροχη, οικογενειακή φάση!". Ένιωθες πως ανήκεις κάπου!"

Πέρα από τη σιχαμάρα, το περιστατικό σκιαγραφεί το σημείο στο οποίο η northern σκηνή, είχε καταφέρει να ενώσει ανθρώπους με τους πλέον απροσδόκτους τρόπους. Τα "Dundee boys" - παράγωγο μιας σκληρής αρσενικής κουλτούρας της εργατικής τάξης που δε λέει όχι σε ένα καβγά- μετατρέπονται σε προστάτες μερικών soul boys των οποίων η απόκλιση απ' την αρρενωπότητα της εργατικής τάξης έμοιαζε να αποτελεί στα μάτια κάποιων εκδικητικών ντόπιων αφορμή για ξεφτίλισμα.

Ο Tim Ashibente, ένας μαύρος οπαδός της soul απ' το Stoke και θαμώνας του Casino, ανακαλεί την καυτή ατμόσφαιρα των all-nighters ως εξής: "Σε χτύπαγε με το που πάταγες το πόδι σου. Ήταν και όλες αυτές οι μυρωδιές. Οι άνθρωποι πήγαιναν εκεί φορώντας ένα καταϊδρωμένο μπλουζάκι που στη συνέχεια το άλλαζαν με ένα καθαρό και παρμουφάρωνταν με Brut (φτηνή αντρική κολώνια). Μιλάμε πως βρώμαγε. Έμπαινες στο Casino με λευκό μπλουζάκι και έβγαίνες με πορτοκαλί λεκέδες. Το ταβάνι έβγαζε υγρή νικοτίνη: ήταν ο συνδυασμός του ιδρώτα και της κάπνας".

Ο Butch, λευκός DJ και κολλητός του Tim, συμπληρώνει:

"Η σκηνή ήταν κατά βάση της εργατικής τάξης και η μουσική ήταν και είναι μαύρη αμερικάνικη. Η αφοσίωση και η αγάπη για τη μουσική αυτή είναι απίστευτη, απλά εθιστική: το ωμό συναίσθημά της την έκανε τέτοια. Υπάρχει κόσμος που κουβαλά την προδιάθεση που απαιτεί η northern soul: η συναισθηματική κατάσταση πρέπει να είναι η κατάλληλη. Πάνω στην πίστα θα δεις στα πρόσωπα των χορευτών τον "μορφασμό της soul" (soul grimace). Όπως μας λέει ο Butch, η σκηνή είναι ακόμα ζωντανή. Και αν έχει επιβιώσει είναι ακριβώς επει-

Wigan casino 1

Wigan casino 2. Η συντριπτική πλειοψηφία των δίσκων που αποτέλεσαν τα σουξέ της northern soul (κατά βάση 45άρια και demos) ήταν ηχογραφήσεις που είχαν αγνοηθεί ή αποτύχει εμπορικά στις ΗΠΑ. Στη φωτό, μέλη της σκηνής ψάχνουν για τέτοια κομμάτια στο δισκοπωλείο που υπήρχε στον προθάλαμο του Wigan Casino. (Στμ.)

Στη φωτό: η Gloria Jones που ερμήνευσε την πρώτη εκδοχή του (υπερδίσκου πλέον) Tainted Love, το 1965. Το κομμάτι αυτό (ένα b side σε κάποιο τυχαίο 45αρι που πάτωσε εμπορικά σε ΗΠΑ και Βρετανία) μετατράπηκε σε underground χιπ 8 χρόνια αργότερα, όταν ο βρετανός Dj Richard Searling αγόρασε μια κόπια σε ταξίδι του στην Αμερική για να το λιώσει μετά την επιστροφή του στα club Va Va's και Wigan Casino. Το 1981, το τραγούδι θα φτάσει στο νούμερο ένα του βρετανικού καταλόγου διασκευασμένο απ' το synth-pop σχήμα των Soft Cell. (Στμ.)

δή καταφέρνει και συλλαμβάνει εκείνο τον έντονο δραματικό δεσμό ανάμεσα στην προσωπική κατάθεση περί θριάμβου, έρωτα ή απόγνωσης (όπως αυτή περιγράφεται μέσα από τους στίχους) και στις ξεσηκωτικές χορογραφίες που η μουσική αυτή είναι ικανή να υποστηρίξει. (για παράδειγμα το "Baby, without you" του Danny Monday ή το εκστατικό "I just can't live my life (without you babe)" της Linda Jones, είναι deep soul δίσκοι κατάλληλοι για χορό). Το δεδομένο πάθος των φαν προστατεύει τη σκηνή απ' την εισβολή της μόδας αλλά παράλληλα το να κρατιέται η επαφή με όλους τους πρόσφατους σημαντικούς δίσκους -πολλοί από τους οποίους συγκαλύπτονται με ψεύτικα ονόματα από τους djs - είναι πολύ σκληρή δουλειά. "Καθαρή έρευνα", όπως μου είπε ένας οπαδός.

Την ίδια στιγμή αν και οι γυναίκες ήταν ανέκαθεν κεντρικά αναμειγμένες με τη σκηνή, οι μεγαλύτεροι συλλέκτες και djs είναι άντρες.

"Οι γυναίκες μπορεί να είναι παθιασμένες με το βινύλιο όσο και οι άντρες, αλλά γενικά μιλώντας, τα αγοράκια είναι αυτά που αγοράζουν τους δίσκους και ξεδεύουν τα λεφτά που έχουν βγάλει οι κοπέλες τους με ιδρώτα",

αναφέρει η Elaine Constantine. Η Elaine ήρθε αρχικά σε επαφή με τη northern soul όταν πήγαινε σχολείο στο Bury, βόρεια του Μάντσεστερ και μετατράπηκε σε πιστή οπαδό της σκηνής αφότου έκανε πρώτα ένα ατυχές πέρασμα απ' την σκηνή των Scooter (μια κουλτούρα που βγήκε απ' τους mods). *"Είδα ένα τύπο έξω από το Ritz στο Μάντσεστερ λίγους μήνες πριν και ήταν γεμάτος γρατζουνιές στο λαιμό του. Κάτι βαθιές γρατζουνιές που είχαν μελανιάσει.. "Τι έπαθες του λέω;". "Η γυναίκα μου, μου έπιεθηκε και μου έκαψε όλα τα παπούτσια που είχα για χορό για να μη ξαναπάω σε άλλα niters". Κοίταξα στα πόδια του και φόραγε παντόφλες μοκέτας".*

Τα θηλυκά μέλη της σκηνής αναφέρονται σαν ένα απ' τα βασικά θέληγιά της το γεγονός πως αποτελούσε ασφαλές μέρος για μια ασυνόδευτη γυναίκα. Η Sue Henderson (1997) αναφέρει:

"μπορούσα να πάω στα niters μονάχη μου και ένα

σωρό κόσμος ερχόταν και μου μίλαγε. Αλλά δεν ήταν απ' τις περιπτώσεις που ερχόταν να σου την πέσει κάποιος μεθυσμένος χάλιακας απλά και μόνο επειδή καθόσουν μόνη. Δε μπορώ να σκεφτώ κανένα άλλο μέρος που να ήταν έτσι".

Τα 70s ήταν μια περίοδος κρίσης και κοινωνικής ρατσιστικής βίας. Οι "Soulies", ωστόσο, κοιτάζοντας σήμερα στο παρελθόν μιλούν για το ανθεκτικό κλίμα φιλίας που υπήρχε στη σκηνή μετατρέποντας την σε ένα σχετικά ασφαλές μέρος για τους μαύρους οπαδούς. Ο Tim Ashibende (1997) θυμάται: *"Για μένα που είμαι μαύρος, η κοινωνικοποίηση στα 70s δεν ήταν και το πιο ασφαλές πράγμα. Και αν υπήρχε κάτι που αγάπησα σε αυτή τη σκηνή ήταν το γεγονός πως το μόνο διαπιστευτήριο που χρειαζόσουν για να γίνεις μέλος της ήταν να γουστάρεις τη μουσική. Δεν αμφιβάλω πως κυκλοφορούσαν και ένα σωρό ρατσιστές στη σκηνή, αλλά δεν είχα ποτέ πρόβλημα στ' αλήθεια".*

Παρόλαυτά η διαδρομή μέχρι να φτάσει κάποιος στο club μπορούσε να είναι επικίνδυνη, κυρίως λόγω του ότι οι πότες έφευγαν απ' τις rub την ίδια ώρα που ξεκινούσαν τα all-nighters². Ο Dean Anderson (1997), μαύρος οπαδός και διάσημος dj απ' το Newark, κοντά στο Nottingham, θυμάται μια αρκετά επώδυνη διαδρομή προς το Casino:

"Απέφυγα μέχρι παράνοιας να σταματώ στα service stations. Εκείνη την εποχή, στον κεντρικό της M62, θα πετύχαινες πάντα λεωφορεία με ποδοσφαιρόφιλους. Παρόλαυτά εκείνη τη βραδιά σταματήσαμε και εγώ έπιασα να παίζω σε ένα από τα φλιπεράκια που βρισκόταν κοντά στην είσοδο. Ο Clive που ήταν μιγάδας καθόταν στην άλλη άκρη της αίθουσας. Απ' το πουθενά ανοίγει η πόρτα και μπαίνουν μέσα κάτι άτομα, πρέπει να ήταν καμία 12ριά τυπάδες και με το που μ' έπιασε το μάτι τους άρχισαν να φωνάζουν εν χορώ "Sieg Heil, Sieg Heil!"

Ο Dean και ο φίλος του την έκαναν για το γεμάτο εστιατόριο που επικοινωνούσε με την αίθουσα και με την ελπίδα πως εκεί θα ήταν ασφαλείς:

"Ένας απ' τους τύπους ήρθε μέσα στα μούτρα μας και είπε κάτι του τύπου "Δε θέλουμε να σας βαρέ-

σουμε παλικάρια μου, θέλουμε να βγει έξω για να σας σκοτώσουμε". Όλη η φάση έμοιαζε προβαρισμένη και έδειχναν να νομίζουν πως αν πουν φωναχτά αυτά που ήθελαν θα κατάφερναν να μας τρομοκρατήσουν και να μας κάνουν να βγούμε έξω... Πίσω μας βρισκόταν ένα τραπέζι με δύο ζευγάρια απ' το Λίβερπουλ Η μία κυρία σκώθηκε και φώναξε "Είναι δυνατόν να είναι όλοι σ' αυτό το εστιατόριο τόσο δειλοί. Δε βλέπετε τι τραβάνε τα παιδιά εδώ και ένα τέταρτο; Δε θα τους υπερασπιστεί κανείς;" Μετά από ένα δεκάλεπτο μαζέψαμε όσο κουράγιο είχαμε και με τη συνοδεία των δύο κυριών- που ήταν οι μόνες που μας υπερασπίστηκαν- και των συζύγων τους πήγαμε μέχρι το αμάξι. Ήταν η χειρότερη στιγμή στη ζωή μου, μετά πήγαμε στο Wigan αλλά δε θυμάμαι και πολλά από εκεί και έπειτα".

Το περιστατικό αυτό προσφέρει ένα παράδειγμα του μικρόκοσμου της "πολιτισμικής πολιτικής" στη Βρετανία των 70s. Οι ρατσιστές δεν την πέφτουν μόνο στους μαύρους αλλά και στους "φυλετικούς προδότες"... οι λευκοί παρατηρητές στο εστιατόριο παραμένουν σιωπηλοί... και μόλις δύο γυναίκες απ' το Λίβερπουλ σπάνε το ξόρκι της λευκής συνοχής και -αναγκάζοντας τους άντρες τους να πάρουν θέση ώστε να μην ντροπιαστούν μπροστά τους- σφραγίζουν αυτή τη γενναία αντιρατσιστική στιγμή...

(Στο επόμενο: Μαύρη μουσική χωρίς μαύρο παρελθόν: η διαστρέβλωση της κουλτούρας από εταίρειες, "φανς" και ρατσιστές)

Σημειώσεις

1. Βρετανίδα σχεδιάστρια που συνδέθηκε με την μόδα των mods. (Στμ.)
2. Σύμφωνα με τον νόμο περί αδειών, στο Ενωμένο Βασίλειο, τα public houses (pubs) δεν μπορούσαν να σερβίρουν αλκοόλ μετά τις 11 μμ.